Ochrana před škodlivými organismy

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (ÚKZÚZ) nově, v důsledku začlenění rostlinolékařské péče mezi oblasti jeho působnosti, provádí činnosti na úseku dovozu a vývozu rostlin a rostlinných produktů, kam spadá i problematika dřevěných obalů, které se využívají v mezinárodním obchodu. Vzhledem k tomu, že toto téma je velmi aktuální, zorganizoval odborný seminář na téma Dřevěný obalový materiál a jeho použití v mezinárodním obchodu. Zúčastnilo se ho více než 120 zástupců z řad vývozců, dovozců a subjektů, kteří vyrábí a používají dřevěné obaly. Bližší informace týdeníku Zemědělec sdělil zástupce ÚKZÚZ Vladislav Rašovský.

Zuzana Fialová

Jaké škodlivé organismy se mohou přenášet prostřednictvím dřevěného obalového materiálu?

Dřevěný obalový materiál se stal předmětem přísného sledování již zhruba před 15 lety. Bylo prokázáno, že se prostřednictvím dřevěných obalů šíří některé škodlivé organismy, které mohou způsobit významné ekonomické škody nebo škody na životním prostředí. Jako příklad můžeme uvést do Ameriky zavlečené kozlíčky rodu *Anoplophora* spp., k čemuž došlo někdy v letech 1993 až 1996. Do Evropy, konkrétně Portugalska, bylo v roce 1999 zavlečeno háďátko borovicové – *Bursaphelenchus xylophilus*. Dosud se nepovedlo uskutečnit jeho eradikaci a naopak bylo zjištěno i ve Španělsku blízko hranic s Portugalskem.

Z těchto důvodů by se mělo zvýšit povědomí výrobců obalového materiálu, na jaká rizika mohou narazit a proč se vůbec tato opatření dělají.

Dřevěný obalový materiál musí při použití v mezinárodním obchodu splnit některé podmínky, které jsou stanoveny od roku 2002 v takzvaném standardu ISPM 15. Ten ukazuje několik možností, jak obal ošetřit, aby se zabránilo zavlékání těchto škodlivých organismů.

Jaké to jsou možnosti?

V České republice připadá v úvahu v současné době pouze tepelné ošetření. To znamená, že v jádru dřeva musí být dosaženo teploty alespoň 56 stupňů Celsia po dobu minimálně 30 minut. Další možnou metodou je použití metylbromidu, ale ten je v České republice a potažmo v EU zakázán Montrealskou dohodou. Od roku 2013 standard zavedl ještě jednu metodu, a to ošetření mikrovlnným zářením. Tato metoda se prozatím v ČR nepoužívá a v letošním roce bude zapracována do národní legislativy. Zaznamenáváme zájem o tuto metodu i ze strany subjektů.

Celá problematika týkající se dřevěných obalových materiálů

■ Otázky pro ...

...Vladislava Rašovského, zástupce ÚKZÚZ

je poměrně široká a vyžaduje intenzivní komunikaci na mezinárodní úrovni, ať již jde o ostatní rostlinolékařské služby, tak i na úrovni Evropské komise. Současná situace je taková, že ke standardu přistoupila značná část států světa. Některé standard přímo neratifikují, ale akceptují dané podmínky, případně mají ještě další doplňující fytosanitární podmínky.

Evropská unie v rámci regulace zavlečení regulovaných škodlivých organismů na své území kontroluje dovoz nejen stanovených rostlinných komodit, ale právě i dřevěných obalů, jako jsou palety, bedny, nebo pomocné dřevo používané pro přepravu zboží všeho druhu. Tíže kontrol a zodpovědnost za dodržení leží nejvíce na bedrech námořních přístavů a silničních přechodů na pozemní hranici Evropské unie.

Mohl byste přiblížit největší problémy v této oblasti?

Největším problémem je v současné době výskyt živých škodlivých organismů v obalech, které jsou expedovány do třetích zemí. Jedná se většinou o nekvalitní ošetření, použití dřeva s nadlimitním množstvím kůry a chybné značení. Praxe byla doposud taková, že většina států, jestliže zásilka nesplnila dovozní fytosanitární požadavky, obal zlikvidovala a zboží pustila na své území. Obvykle šlo o urychlené spálení, které neumožňuje škůdcům s několikaměsíčním vývojovým cyklem opustit hostitelské dřevo a usídlit se v novém teritoriu.

Nyní některé země přistoupily k vracení zásilek do země odeslání. Taková opatření přinášejí dovozcům nejen zpoždění, ale i velké náklady a komplikace při opakování přepravy a dohánění zpoždění při následném dodání zboží. Nejpřísnější je v tomto ohledu USA a tento seminář má ukázat, na co se musí vývozci zaměřit a jakých závad se při použití dřevěných obalů vyvarovat. Tyto informace již ÚKZÚZ zveřejňuje poslední dva roky.

V oblasti dovozu, má ÚKZÚZ s řadou vstupních míst nastavenou spolupráci nad rámec povinností, ale v rámci dané legislativy. Dovozci a dopravci mohou pro své zásilky směřující do ČR při zadržení na hranicích EU v jiném členském státě požádat o podmíněné propuštění na základě souhlasu rostlinolékařské služby dovážejícího státu. Následnou kontrolu a uložení opatření vůči dřevěným obalům v místě vykládky zajistí v ČR ÚKZÚZ. Spolupráce je dosud nastavena se vstupními místy v Nizozemsku, Německu, na Slovensku, v Litvě a Lotyšsku.

U dřevěných obalů za zásilku vždy zodpovídá vývozce, což je uvedeno i v § 28 zákona o rostlinolékařské péči. Je především na vývozci, aby splnění fytosanitárních podmínek zajistil.

Zjistily se nedostatečně ošetřené dřevěné obaly i při dovozu do České republiky, v jakém množství a jak se s nimi naložilo?

ÚKZÚZ provádí intenzivní dozorovou činnost nad dováženým dřevěným obalovým materiálem. V loňském roce bylo provedeno téměř 500 takových kontrol a v deseti procentech případů byla zjištěna závada, která vedla k likvidaci zásilky. Jak již bylo řečeno, likvidace se provádí většinou spálením. Nejčastější závadou je chybějící značení, nález příznaků napadení dřevokazným hmyzem, ale i výskyt živých stadií škůdců a v jednom případě i potvrzený nález háďátka borovicového. ■

roľnícke noviny

Hľadanie rýchlych riešení

Súčasná situácia v sektore mlieka je vážna a treba sa ňou zaoberať

Hoci súčasná situácia v sektore mlieka ešte nie je na takej úrovni, ako to bolo počas mliečnej krízy v roku 2009, aj napriek tomu je vážna a treba sa ňou zaoberať. Aj toto konštatovanie odznelo na tlačovej besede, ktorú v minulom týždni v Bratislave zorganizovala Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora.

V krajinách Európskej únie a i na Slovensku sa začína prejavovať nižší dopyt po surovom kravskom mlieku. „V podstate sme svedkami toho, že sa prehlbuje mliečna kríza z roku 2015,“ konštatoval na spomenutej tlačovej besede Stanislav Voskár, prezident Slovenského mliekarenského zväzu (SMZ). Do nezávideniahodnej situácie sa producenti surového kravského mlieka a jeho spracovatelia podľa neho dostali preto, lebo na trhu došlo ku kombinácii viacerých okolností.

Pred necelým rokom boli v EÚ zrušené mliečne kvóty a mnohé krajiny podstatne zvýšili produkciu mlieka. Do tohto vývoja potom „vpadlo“ ruské embargo, ktoré bolo odpoveďou na sankcie, ktoré EÚ predtým uplatnila voči Ruskej federácii. A prakticky v tom istom období sa znížil dopyt po sušenom mlieku zo strany Číny.

„Žiaľ, musíme konštatovať, že situácia sa nerieši systémovo,“ povedal S. Voskár. „Našim cieľom v súčasnej situácii musí byť to, aby nedochádzalo k úbytku dojníc a k úbytku produkcie surového kravského mlieka. A v záujme naplnenia tohto cieľa hľadáme dlhodobé i krátkodobé a rýchle riešenia,“ uviedol prezident SMZ. Za jedno z najrýchlejších riešení označil S. Voskár konštruktívny dialóg s predstaviteľmi obchodných systémov na Slovensku s cieľom zvýšiť podiel slovenských mliečnych výrobkov na pultoch rozhodujúcich predajní.

Do nezávideniahodnej situácie sa producenti mlieka a jeho spracovatelia dostali preto, lebo na trhu došlo ku kombinácii viacerých nepriaznivých okolností Foto Bohumil Urbánik

Predseda SPPK Milan Semančík v ďalšej časti tlačovej besedy uviedol, že od obchodných reťazcov budú nielen v prípade mlieka a mliečnych výrobkov požadovať, aby vo vzťahu k slovenským potravinárom uplatňovali rovnaký prístup, aký uplatňujú k zahraničným dodávateľom potravín. Súčasnú črtajúcu sa mliečnu krízu by podľa predsedu SPPK mohli pribrzdiť aj nákup sušeného mlieka do Štátnych hmotných rezerv SR, kompenzácia strát, ktoré chovatelia dojníc v súčasnosti zaznamenávajú v produkcii mlieka, zo strany štátu i zo strany Európskej únie, a možno aj určitá regulácia trhu s mliekom aspoň v období pretrvávajúcich odbytových ťažkostí. Mimochodom, v niektorých európskych štátoch už silnejú hlasy, ktoré volajú po akejsi bonifikovanej samoregulácii. Trebárs v Holandsku niektoré spoločnosti budú údajne platiť producentom mlieka za to, že znížia alebo dokonca aj za to, že len nezvýšia dodávky mlieka. „Nie sme proti dobrovoľnému zníženiu dodávok na mliečny trh, ale myslíme si, že uplatňovať by ho mali predovšetkým tie krajiny, v ktorých v predchádzajúcom období zaznamenali najväčšie zvýšenie produkcie,“ poznamenal na margo tohto problému podpredseda SPPK a predseda Slovenského zväzu prvovýrobcov mlieka Alexander Pastorek.

Bohumil Urbánik

■ Legislativa

Novela vyhlášky

(fia) – Od 1. března platí novela vyhlášky o opatřeních k zabezpečení ochrany proti zavlékání a šíření háďátka bramborového a háďátka nažloutlého. Aktuálně byla ve Sbírce zákonů publikována vyhláška č. 43/2016 Sb., kterou se mění vyhláška č. 75/2010 Sb., o opatřeních k zabezpečení ochrany proti zavlékání a šíření háďátka bramborového a háďátka nažloutlého a o změně vyhlášky č. 332/2004 Sb., o opatřeních k zabezpečení ochrany proti zavlékání a šíření původce rakoviny bramboru, háďátka bramborového a háďátka nažloutlého.

Novela vyhlášky reaguje na změnu směrnice EU číslo 2000/29/ES, kterou došlo k vypuštění zvláštních fytosanitárních požadavků na uvádění prostokořenných rostlin (rostliny pěstované ve volné půdě, ne v květináčích) do oběhu. Novela reaguje i na změny vědeckého názvosloví, které je nutné do právního předpisu promítnout.

■ Co jsme psali před 90 lety

ČESKOSLOVENSKÝ ZEMĚDĚLEC.

Ústřední illustrovaný týdenník pro veškeré zemědělství

Nové hnojivo na list

Badenská továrna na anilin a sodu v Ludvigshafenu nad R. přináší nové dusíkaté hnojivo na list pode jménem ledek vápenatý BASF. Toto nové hnojivo obsahuje 15,5 proc. dusíku, jakož i 28 proc. vápna, tj. ledek vápenatý BASF obsahuje v čisté formě bez nějakého škodlivého přimíšení obě pro rostlinstvo obzvlášť důležité látky, dusík a vápno. Jelikož na vápno vázaný dusík ledkový jest lehko rozpustitelný, potřebuje ledek vápenatý BASF k účinnosti méně vody než všechna jiná dusíkatá hnojiva. Kypří půdu svým obsahem a nezkornatí ji jako chilský ledek. Ledek vápenatý BASF může se použíti pro veškeré hospodářské kulturní rostliny, jest však svou povahou hnojivo na list a řepu. Nové dusíkaté hnojivo vyniká svým stejnoměrným tvarem v podobě krupice, neprášením, jakož i příjemným rozséváním. Ledek vápenatý BASF dodává se ve zvláštních pytlích, ve kterých se při suchém uskladnění dobře udržuje.

(Z rubriky Rozmanitosti, Československý Zemědělec č. 10, 6. března 1926, ročník VIII.)